

УДК 351.858

Негодченко В.О.,

здобувач Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ОСНОВ ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

У статті розглядаються концептуальні основи державної інформаційної політики в Україні. Досліджено стратегічну ціль, завдання та принципи державної інформаційної політики на сучасному етапі.

Ключові слова: державна інформаційна політика, стратегічна ціль, завдання, принципи.

Негодченко В.А.,

соискатель Харьковского национального университета внутренних дел

ПРОБЛЕМЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ КОНЦЕПЦИИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ИНФОРМАЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ В УКРАИНЕ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ

В статье рассматриваются концептуальные основы государственной информационно политики в Украине. Исследованы стратегическая цель, задания и принципы государственной информационной политики на современном этапе.

Ключевые слова: государственная информационная политика, стратегическая цель, задания, принципы.

Nehodchenko V.O.,

Researcher Kharkiv National University of Internal Affairs

PROBLEM DEFINITION CONCEPTUAL FRAMEWORK STATE INFORMATION POLICY IN UKRAINE AT THE PRESENT STAGE

The article analyzes conceptual bases of the state information policy in Ukraine. Strategic goal, tasks and principles of the state information policy on the current stage are examined.

Background is that an effective public information policy in modern conditions became extremely high relevance. This is due to a number of factors. Accelerating the development of information technology creates both new challenges and new opportunities in the field of information. In addition, the implementation of single Ukraine course of integration into the world and European community is impossible without effective integration into the global information system. Finally, the complexity of the socio-political situation in the country requires formulating adequate responses to threats in the information sphere. In this regard, the issue of determining the conceptual basis of the state information policy is timely.

The conclusions are that in connection with the above drawbacks of consolidating conceptual basis of the state information policy and that the validity of the Law of Ukraine "On the Fundamentals of Information Society Development in Ukraine for 2007-2015" expire, there is a need to adopt new comprehensive legislation in this area. It acquires particular relevance to the creation of a new central executive authority - the Ministry of Information Policy of Ukraine. Thus, the position of this ministry, approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine from 14.01.15 № 2, defines only two tasks of the Ministry (provision of information sovereignty of Ukraine, in particular on distributing socially important information in Ukraine and abroad, as well as the functioning of the state information Resources and reforms of the media to spread socially important information.) which certainly does not cover all aspects of public information policy. In this regard, the law should consolidate the role of the Ministry in the implementation of information policy, ways of cooperation in this area with other public authorities and others.

Keywords: state information policy, strategic goal, tasks, principles.

Актуальність проблематики. Проведення ефективної державної інформаційної політики в сучасних умовах набуло надзвичайно високої актуальності. Це пов'язано з цілою низкою факторів. Прискорення розвитку інформаційних технологій створює як нові виклики, так і нові можливості у сфері використання інформації. Окрім цього, реалізація взятого Україною курсу на інтеграцію у світове та європейське співтовариство неможлива без ефективної інтеграції у світову інформаційну систему. Нарешті, ускладнення суспільно-політичної обстановки у державі потребує

формулювання адекватних відповідей загрозам в інформаційній сфері. У зв'язку з цим, питання визначення концептуальних засад державної інформаційної політики є своєчасним.

Ступінь наукової розробки проблематики. Проблеми державної інформаційної політики дістали широкого висвітлення у науковій літературі. Так, її проблемам були присвячені роботи І.В. Арістової, Б.А. Кормича, Г.Г. Почепцова та інших. Разом з цим, сучасний етап розвитку суспільства та держави в Україні, нові можливості і виклики, які з ним пов'язані, потребують додаткового дослідження концептуальних основ державної інформаційної політики, що обумовлює актуальність теми даного дослідження.

За роки незалежності було прийнято низку законодавчих актів, що регламентують сферу державної інформаційної політики. До них можна віднести Закони України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про захист персональних даних», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про електронний цифровий підпис», «Про телебачення і радіомовлення», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про державну таємницю», «Про науково-технічну інформацію», «Про телекомунікації», «Про Суспільне телебачення і радіомовлення України», «Про Концепцію Національної програми інформатизації», «Про Національну програму інформатизації», «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», тощо. Разом з цим, на сьогодні законодавство не містить переліку складових елементів концептуальних основ формування державної інформаційної політики. Ключовим законодавчим актом у даній сфері є Закон України «Про інформацію».

Мета статті - розглянути концептуальні основи державної інформаційної політики в Україні.

Виклад матеріалу. Власне, саме ним було запроваджено поняття державної інформаційної політики. Тим не менш, він містить лише достатньо загальні вказівки на державну інформаційну політику, визначаючи тільки її основні напрями (ст. 3): забезпечення доступу кожного до інформації; забезпечення рівних можливостей щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації; створення умов для формування в Україні інформаційного суспільства; забезпечення відкритості та прозорості діяльності суб'єктів владних повноважень; створення інформаційних систем і мереж інформації, розвиток електронного урядування; постійне оновлення, збагачення та зберігання національних інформаційних ресурсів; забезпечення інформаційної безпеки України; сприяння міжнародній співпраці в інформаційній сфері та входженню України до світового інформаційного простору[1].

Слід також наголосити, що з прийняттям у 2011 році нової редакції даного Закону, з нього вилучені визначення державної інформаційної політики та загальні положення щодо суб'єктів інформаційної політики. За часи незалежності робилося декілька спроб законодавчо врегулювати основи державної інформаційної політики; зокрема, слід згадати проект Закону України «Про Основні засади державної інформаційної політики».

Відповідно до точки зору І.В. Арістової, концептуальні основи формування державної інформаційної політики мають складати цілісну систему, яка включає наступні елементи: стратегічну ціль, завдання, принципи, пріоритети, глобальні складові зв'язки між ними [2, с. 15]. Погоджуємося з позицією даного науковця з цього приводу, зауваживши, що пріоритети державної інформаційної політики достатньо повно проявляються як у її стратегічних цілях, так і у її завданнях.

Так, В.І. Пожуєв зазначає, що довгостроковою стратегічною метою інформаційної політики є забезпечення переходу до нового етапу розвитку України – побудови демократичного інформаційного суспільства і входження країни у світову інформаційну спільноту; при цьому, основою такого переходу вбачається створення єдиного інформаційного телекомунікаційного простору країни як основи вирішення задач соціально-економічного, політичного і культурного розвитку країни та забезпечення її безпеки [3, с. 7]. Подібні положення містяться і у Законі України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», відповідно до якого одним з головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство... [4]. Іншими словами, як стратегічну ціль державної інформаційної політики слід визнати формування відкритого інформаційного суспільства, яке включатиме ефективні механізми реалізації права людини в інформаційній сфері з метою задоволення власних потреб та забезпечення сталого розвитку суспільства та держави.

Досягнення стратегічної цілі реалізується шляхом її конкретизації у низці завдань. М.Л. Пахінін називає такі стратегічні завдання державної інформаційної політики щодо розвитку інформаційної сфери: 1) адаптація українського законодавства до європейських стандартів; 2) розвиток інформаційних, телекомунікаційних технологій; 3) ефективне формування і використання національних інформаційних ресурсів, зокрема завдяки модернізації інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури та забезпечення широкого, вільного доступу до неї; 4) забезпечення потреб громадян в інформації, зокрема через створення умов для розвитку незалежних засобів масової інформації [5, с. 89]. В.І. Пожуєв виділяє такі основні задачі державної інформаційної політики в умовах глобалізації: 1) модернізація інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури; 2) розвиток інформаційних, телекомунікаційних технологій 3) ефективне формування і використання інформаційних ресурсів (ІР) і забезпечення широкого, вільного доступу до них; 4) забезпечення громадян суспільно значущою інформацією і розвиток незалежних засобів масової інформації; 5) підготовка людини до життя і роботи в інформаційному столітті; 6) створення необхідної нормативної правової основи побудови інформаційного суспільства [3, с. 7].

Ю.М. Іванченко в якості основних завдань державної інформаційної політики наводить: створення розвиненого інформаційного середовища; модернізацію інформаційної інфраструктури; розвиток інформаційних і телекомунікаційних технологій; ефективне формування і використання національних інформаційних ресурсів та забезпечення вільного доступу до них; розвиток незалежних ЗМІ і забезпечення громадян суспільно вагомою інформацією; сприяння міжнародному співтовариству в інформаційній сфері та утвердження інформаційного суверенітету

України; запобігання загрози заподіяння в процесі інформаційної діяльності шкоди життєво важливим інтересам особи, суспільства, держави [6, с. 4].

Разом з цим, на нашу думку, при визначенні завдань доцільно взяти до уваги точку зору Ю.В. Нестеряка, який пропонує розглядати завдання державної інформаційної політики у розрізі трьох рівнів функціонування: стратегічному, тактичному та виконавчому [7, с. 116]. У такому випадку, стратегічні завдання закріплюються на законодавчому рівні, тактичні – частково на законодавчому (зокрема, спеціальні законодавчі акти, що регламентують окремі сфери державної інформаційної політики), частково – на рівні підзаконних актів. Виконавчий же рівень представлений безпосередньо етапом реалізації принципів нормативно-правових актів, тобто безпосередньою правозастосовною діяльністю, яка складається з: гарантування максимально повної реалізації права кожного на вільний доступ до інформації; сприяння розвитку вітчизняної інформаційної продукції; захист і розвиток вітчизняної інформаційної інфраструктури; розвиток інформаційних і телекомунікаційних технологій, особливо у сферах державного управління та освіти; забезпечення конкурентності та незалежності у діяльності засобів масової інформації; приведення нормативно-правового регулювання відносин в інформаційній сфері у відповідність зі світовими та європейськими стандартами, а також з реаліями розвитку інформаційних систем; забезпечення інформаційної безпеки суспільства, особи та держави; забезпечення ефективної інтеграції інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури України у європейські та глобальні інформаційні мережі.

Нарешті, принципи державної інформаційної політики також прямо не встановлені чинним законодавством. Так, Закон України «Про інформацію» веде мову лише про принципи інформаційних відносин, які за своєю природою та змістом істотно відрізняються від інформаційної політики. До таких принципів відносяться: відкритість, доступність інформації, свобода обміну інформацією; достовірність і повнота інформації; свобода вираження поглядів і переконань; правомірність одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації; захищеність особи від втручання в її особисте та сімейне життя.

Пропозиції щодо переліку принципів державної інформаційної політики містяться і у працях дослідників. Так, М.Л. Пахінін пропонує закріплення наступних принципів державної інформаційної політики: відкритості; рівності інтересів; системності; пріоритетності вітчизняного виробника – при рівних умовах пріоритет віддається конкурентного вітчизняному виробнику інформаційно-комунікаційних засобів, продуктів і послуг; соціальної орієнтації; патріотизму; пріоритетності права [5, с. 88-89]. Разом з цим, найбільш вдалим нам видається перелік принципів, наведений у Законі України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», відповідно до якого при створенні інформаційного законодавства слід керуватися загальними принципами Конституції України, а також базуватися на принципах свободи створення, отримання, використання та розповсюдження інформації; об'єктивності, достовірності, повноти і точності інформації; гармонізації інтересів людини, суспільства та держави в інформаційній діяльності; обов'язковості публікації інформації, яка має важливе суспільне значення; обмеження доступу до інформації виключно на підставі закону; мінімізації негативного інформаційного

впливу та негативних наслідків функціонування ІКТ; недопущення незаконного розповсюдження, використання і порушення цілісності інформації; гармонізації інформаційного законодавства та всієї системи вітчизняного законодавства[4]. Разом з цим, на нашу думку, доцільним було б доповнення даного переліку наступними принципами: максимально повне врахування досягнень розвитку інформаційних технологій; взаємодії держави та інститутів громадянського суспільства при реалізації інформаційної політики.

Висновки. Підсумовуючи, слід підкреслити, що у зв'язку з наведеними недоліками закріплення концептуальних основ державної інформаційної політики, а також тим, що термін дії Закону України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» спливає, назріла необхідність прийняття нового комплексного законодавчого акту у даній сфері. Особливої актуальності він набуває зі створенням нового центрального органу виконавчої влади – Міністерства інформаційної політики України. Так, положення про дане міністерство, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 14.01.15 № 2, визначає лише два завдання Міністерства (забезпечення інформаційного суверенітету України, зокрема з питань поширення суспільно важливої інформації в Україні та за її межами, а також забезпечення функціонування державних інформаційних ресурсів та забезпечення здійснення реформ засобів масової інформації щодо поширення суспільно важливої інформації.) [8], що, звичайно не охоплює всіх аспектів державної інформаційної політики. У зв'язку з цим, закон має закріпити й роль даного міністерства у реалізації інформаційної політики, шляхи його взаємодії у даній сфері з іншими органами державної влади тощо.

Список використаних джерел:

1. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України – № 48. – 1992. – Ст. 650.
2. Арістова І. В. Державна інформаційна політика та її реалізація в діяльності органів внутрішніх справ України: організаційно-правові засади: Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / І.В. Арістова ; Нац. ун-т внутр. справ. — Х., 2002. — 39 с.
3. Пожув В. І. Формування концепції державної інформаційної політики в умовах глобалізації / В. І. Пожув // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. - 2010. - Вип. 43. - С. 4-12. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpgvzdia_2010_43_3.pdf
4. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки : Закон України від 9 січня 2007 року № 537-V // Відомості Верховної Ради України – № 12 – 2007 – Ст.102.
5. Пахінін М. Л. Принципи, завдання та інструменти державної інформаційної політики в сучасних умовах / М. Л. Пахінін // Теорія та практика державного управління. – Вип. 3 (46) – 2014 – С. 87-95.
6. Іванченко Ю. М. Сутність, головні напрями та способи державної інформаційної політики в Україні [Електронний ресурс] / Ю.М. Іванченко // Державне управління теорія та практика. – 2005. - № 2. – Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej2/txts/phil0/05ijmipr.pdf>
7. Нестеряк Ю. В. Нормативно-правові основи державної інформаційної політики України в умовах розвитку інформаційного суспільства / Ю. В. Нестеряк // Теорія і практика державного управління. – Вип. 4 (39) – 2012 – С. 111-119.
8. Питання діяльності Міністерства інформаційної політики України : Постанова Кабінету Міністрів України від 14.01.15 № 2 // Офіційний вісник України. – № 6.– 2015. – Ст. 124.

References:

1. Pro informatsiui : Zakon Ukrainy vid 02.10.1992 № 2657-XII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – № 48. – 1992. – St. 650.

2. Aristova I. V. Derzhavna informatsiina polityka ta yii realizatsiia v diialnosti orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrainy: orhanizatsiino-pravovi zasady: Avtoref. dys... d-ra yuryd. nauk: 12.00.07 / I.V. Aristova ; Nats. un-t vnutr. sprav. — Kh., 2002. — 39 s.
3. Pozhuiev V. I. Formuvannia kontseptsii derzhavnoi informatsiinoi polityky v umovakh hlobalizatsii / V. I. Pozhuiev // Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii. - 2010. - Vyp. 43. - S. 4-12. - Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpgvzdia_2010_43_3.pdf
4. Pro Osnovni zasady rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini na 2007-2015 roky : Zakon Ukrainy vid 9 sichnia 2007 roku № 537-V // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – № 12 – 2007 – St.102.
5. Pakhinin M. L. Pryntsyipy, zavdannia ta instrumenty derzhavnoi informatsiinoi polityky v suchasnykh umovakh / M. L. Pakhinin // Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia. – Vyp. 3 (46) – 2014 – S. 87-95.
6. Ivanchenko Yu. M. Sutnist, holovni napriamy ta sposoby derzhavnoi informatsiinoi polityky v Ukraini [Elektronnyi resurs] / Yu.M. Ivanchenko // Derzhavne upravlinnia teoriia ta praktyka. – 2005. - № 2. – Rezhym dostupu: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej2/txts/phil0/05ijmipu.pdf>
7. Nesteriak Yu. V. Normatyvno-pravovi osnovy derzhavnoi informatsiinoi polityky Ukrainy v umovakh rozvytku informatsiinoho suspilstva / Yu. V. Nesteriak // Teoriia i praktyka derzhavnoho upravlinnia. – Vyp. 4 (39) – 2012 – S. 111-119.
8. Pytannia diialnosti Ministerstva informatsiinoi polityky Ukrainy : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14.01.15 № 2 // Ofitsiinyi visnyk Ukrainy. – № 6.– 2015. – St. 124.

Рецензент: кандидат юридичних наук, доцент Дрозд О.Ю.

УДК 342.9

Прокопенко О.Ю.,

к.ю.н., начальник кафедри тактико-спеціальної
підготовки факультету підготовки фахівців міліції громадської
безпеки та кримінальної міліції у справах дітей
Харківського національного університету внутрішніх справ

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИМИ ОРГАНАМИ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН**

У статті, на основі наукових поглядів вчених та нормативно-правових актів, досліджено етимологію поняття «соціально-економічне право». Досліджено яким чином відбувається забезпечення регіональними органами внутрішніх справ реалізації соціально-економічних прав і свобод громадян.

Ключові слова: органи внутрішніх справ, соціально-економічні права, забезпечення прав і свобод.

Прокопенко А.Ю.,

к.ю.н., начальник кафедри тактико-спеціальної
підготовки факультета підготовки спеціалістів міліції громадської
безпеки та кримінальної міліції по справах дітей
Харківського національного університету внутрішніх справ

**ОБЕСПЕЧЕНИЕ РЕГИОНАЛЬНЫХ
ОРГАНОВ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ РЕАЛИЗАЦИИ СОЦИАЛЬНО-
ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПРАВ И СВОБОД ГРАЖДАН**

В статье, на основе научных взглядов ученых и нормативно-правовых актов, исследованы этимологию понятия «социально-экономическое право». Исследована каким образом происходит обеспечения региональными органами внутренних дел реализации социально-экономических прав и свобод граждан.

Ключевые слова: органы внутренних дел, социально-экономические права, обеспечение прав и свобод.

Prokopenko O.Y.

PhD, Head of the Department tactical and special
training for faculty training specialists of public police